

Transverzala »Sistema d'Alba«

Hueska — Španjolska

SILVIO LEGOVIĆ

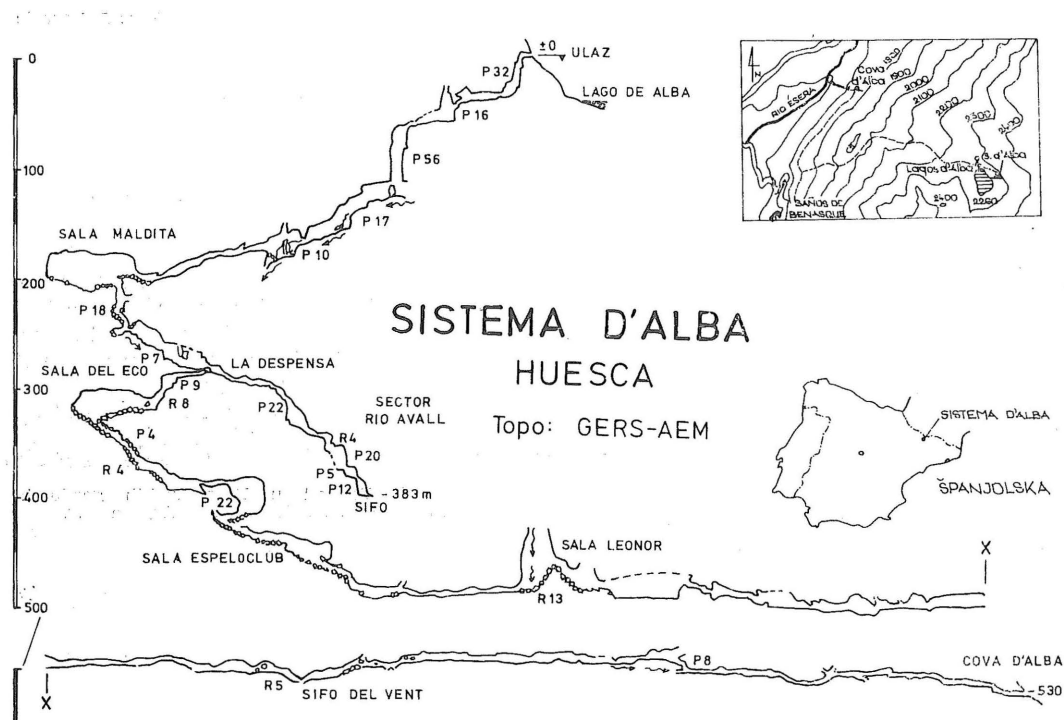
Duže vrijeme se među članovima SD »Proteus« — Poreč rađala ideja o organiziranju ekspedicije u Španjolsku uz sudjelovanje na IX. svjetskom speleološkom kongresu u Barceloni. Prethodno je trebalo riješiti dileme oko izbora terena i objekata, oko prijevoza i osigurati materijalnu osnovu za put. Kako je vrijeme prolazilo sakupljena je literatura, a dobivene su i kontakt adrese. U međuvremenu kupljen je kombi, a putem radnih akcija osigurana su dodatna financijska sredstva. Utvrđeno je da će ekspedicija trajati od 27. VII. do 15. VIII. 1986. Na put je krenula peteročlana ekipa: Branko Gulin, Silvio Legović, Vinko Počanić, Igor Šimunić i Marino Šimonomić.

Po dolasku u Barcelonu stupili smo u kontakt sa članovima »Grup d'Exploracions i Recerques Subterrànies« (G.E.R.S.) iz Barcelone, koji istražuju vrlo zanimljiv speleo-lokalitet blizu Baños de Benasque u masivu La Maladeta. Krenuli smo u taj predio Pirinejskog lanca.

U Pirinejima

Iz Barcelone do toplica Baños de Benasque stiže se nakon 5—6 sati vožnje kroz na-

selja: Tòrrega, Alfarràs, Benabarre, Graus i Benasque. Prvog dana po dolasku (3. VIII), zajedno s domaćinom proveli smo u razgledavanju ledenjačke doline Valle de Benasque. Obišli smo najinteresantnija mjesta uz potok Rio Èsera prema sjeveroistoku, pješaćili smo do početka doline, odakle se pruža pogled na ledenjačku stranu masiva Maladeta. U tom granitnom masivu uzdiže se vrh Pico de Aneto, koji je s 3404 m visine najviši u Pirinejima. Tu susrećemo jedan od interesantnijih fenomena Španjolske: kontakte granitnih stijena s vapnencima, koji omogućuju specifične hidrološke pojave. Voda koja se skuplja iz ledenjaka Aneto, nakon velikih slapova na takvom kontaktu, ulazi u ponor Forau de Aiguallat. Savladavši kroz podzemlje dužinu od 4 km i visinsku razliku od 600 m, izvire kao Guells del Joeu u Francuskoj i utječe u rijeku Garonne. Na taj način velik dio voda koje bi normalno iz Rio Èsera tekle u Mediteran, sada teku kroz Garonne u Atlantski ocean. Sistem d'Alba, zbog kojeg smo se našli u tom visokom planinskom području, nastao je također na kontaktu granita s propusnim vapnenačkim slojem.

Dosadašnja istraživanja

Speleolozi iz Sabadella svake godine od 1968. do 1970. vrše početna istraživanja u spiljskom ulazu Cova d'Alba. Tada otkrivaju Sala Leonor. Zatim »novi« Espeleo Club de Sabadell nastavlja istraživanje do Sala Roja.

Kolovoza 1981. godine član G.E.R.S. otkriva manju pukotinu sa zračnim strujanjem oko 40 m iznad razine jezera D'Alba. Kako je gotovo sigurno postojala mogućnost da je to veza sa Cove d'Alba, u rujnu je organizirano istraživanje, ali u toj pukotini nakon 30 m dubine nailaze na blatom blokirano dno. Od 1981. do 1983. godine pokušavalo se na razne načine prodirati dalje, ali bezuspješno. Tek 1984. godine oslobođen je prolaz i 13. listopada »transverzala Sistema d'Alba« postaje stvarnost. Tokom 1985. i 1986. godine istraženi su bočni kanali i kompletiran je nacrt.

Pristup i lokacija gornjeg ulaza

Dana 4. VIII. rano ujutro krenuli smo s potrebnom opremom iz starih toplica Baños de Benasque planinskom stazom prema sjeveru. Nakon 300 m stigli smo u podnožje kote Turinet de Alba, do strmog usjeka kojim se slijeva voda. Skrenuli smo desno tim usjekom, kojim se uz kut od 45—50° svladava visinska razlika od 210 m i stiže do manje visoravni. Odatle se širi vidik na sjeverozapadni dio ledenjačke doline. Nakon 800 m laganog uspona u smjeru istoka stigli smo do široke depresije s jezerom D'Alba. Od polazišta do jezera pješaći se 1,5—2 sata, i pritom prelazi visinska razlika od 633 m. U sjeveroistočnoj strani depresije, 40 m iznad jezera, nalazi se gornji otvor Sistema d'Alba.

Opis transverzale

Nakon kraće pripreme na obali stotinjak metara širokog jezera počeli smo ulaziti kroz uski spiljski ulaz. Španjolci su ispod treće vertikale P56 ušli u bočni kanal radi izrade nacрта, dok je s nama išao J. Ma Garcia, poznanik iz Barcelone. Nakon 11 sati boravka u podzemlju izašli smo kroz donji izlaz poznat kao Cova de Alba. Prešli smo tako visinsku razliku od 530 m i 2500 m podzemnih kanala. Početni dio sastoji se od niza vertikala (P32-P16-P56). Nailazi se na vrlo uski meandar ispunjen »mjesečevim mlijekom« — bijelim tekućim blatom. Pod trećom vertikalom P56, najvećom u objektu, po crnoj granitnoj podlozi teku vode koje poniru s jezera d'Alba. U svom toku kroz podzemlje stvaraju kaskade i slapove od kojih je najveći onaj u dvorani Leonor, gdje se obrušava sa 60 m visine. Pri dnu prostrane dvorane pretvara se u vodenu prašinu i zatim nestaje među kamenim blokovima, da bi se pojavio ispod donjeg ulaza kao izvor koji otiče u Río Èsera.

Centralni dio tvore velike dvorane, od kojih su najveće Sala Maldita (65x25x30 m) i Sala del Eco (45x12x25 m). U njima se nailazi na labirinte velikih kamenih blokova, a

U donjem kanalu

Foto: V. Počanić

orijentacija je zbog toga otežana. U dvorani La Despensa (—250 m) treba se odvojiti od vodenog toka i skrenuti desno u fosilni kanal. Nakon Sala del Eco i kosine niz vertikalu P22 stiže se u manju dvoranu Sala Roja, krajnju točku svih osvajanja i istraživanja objekta sa strane donjeg ulaza. Od Sala Leonor do izlaza prolazi se, uglavnom, dobro prohodnim horizontalnim kanalom. Tu treba spomenuti Sifó del Vent, koji se za većih padavina može napuniti vodom i u ekstremnim slučajevima blokirati izlaz, te prekrasan široki kanal kojim prolazimo u dužini od 200 m kroz višebojno prugaste slojeve mramora. Sigaste forme se pojavljuju tek ponegdje u sistemu.

Iz transverzale Sistema d'Alba izlazi se kroz 2—3 m širok otvor spilje Cova d'Alba na sjeverozapadnoj padini masiva Maladeta. Za povratak se nakon izlaza krene lijevo po horizontalnoj planinskoj stazi. Nakon 15 minuta hoda stiže se u Banos de Benasque.

Težina objekta. Ulaz — P32 — P16 — P56; dolazak na voadeni tok — P17 — P10; Sala Maldita — P18 — P7; Despensa — P9 — P8; Sala de l'Eco — P4 — P4 — P22; Sala Roja, Sala Leonor — P13 — P4 — P6; Paret SOS — P4 — P4; Sifó del Vent — P8 — P8; izlaz.

Uputa za istraživanja. Radi spuštanja kroz transverzalu potrebno je uzeti najmanje dva užeta po 40 m, nekoliko sponki »mailon rapide« i tri komada kraćih užeta radi eventualne zamjene postojećih na sidrištima. Na svim vertikalama postavljeni su spit

klinovi sa sponkama »maillons rapides«, tako da se tehnikom dvojnih užeta može obići cijeli objekat. Uže se nakon spuštanja niz vertikalu povlači i skida radi korištenja na sljedećim vertikalama. Zbog takve tehnike spuštanja niz vertikale treba paziti da se ne skrene u krivi smjer (u Despensi), jer bi tada izlazak iz sistema bio onemogućen. Obilnat vodeni tok, kao i činjenica da je objekat hladan ne predstavljaju veliku teškoću. Najveći je problem orijentacija zbog kaosa kamenih blokova u pojedinim dvoranama, gdje treba pažljivo pratiti svjetleće oznake.

Prelazak kroz ovu prekrasnu transversalu moguć je za minimalno vrijeme od 5 do 10 sati ovisno o iskustvu i poznavanju objekta.

Posjetioci se mole da čuvaju unutrašnjost i postavljenu opremu.

— o —

U 19 dana trajanja puta realizirani su zadani ciljevi: boravak na kongresu u Barceloni, spuštanje u veći jamski sistem i posjet turističkim spiljama na jugu Francuske. Ostatak vremena proveden je u obilasku gradova i kulturno-historijskih znamenitosti Španjolske.

Za boravka na kongresu uspostavljeni su kontakti sa speleolozima iz više zemalja, a naročito sa članovima G. E. R. S., koji su nam bili dobri domaćini. Španjolski speleolozi upotrebljavaju DED tehniku i Petzl opremu, veliku važnost pridaju brzini i spretnosti u osvajanju nekog objekta.

U Barceloni i drugim većim gradovima morali smo danonoćno dežurati u vozilu zbog velike opasnosti od provalnih krađa. Gotovo čitavim putem putovali smo običnim autocestama i tako izbjegli plaćanje skupe cestarine.

Kući smo se vratili obogaćeni dragocjnim iskustvima koja će svakako koristiti u budućim speleološkim istraživanjima takve vrste.

D'ALBA SYSTEM TRANSVERSAL

Summary

During the IX World Congress of Speleologists held in Barcelona in the summer 1986, five yugoslav speleologists, the cavers of the Proteus Speleo Club from Poreč, took to pass d'Alba System transversal, assisted by the GERS cavers from Barcelona. They spent 11 hours traversing the system. Due to the GERS cavers' discovery of the upper cave entrance, some 40 m above d'Alba glacial lake level, the first transversal of the cave system had been made on Octobre 13, 1984, down through 2500 m of channels to Cova d'Alba, the lower cave opening at — 530 m level. The system contains several minor verticals, and a number of large ovals halls, while the lower channel extension is mostly horizontal. The most attractive feature is the sinking water running from d'Alba lake down the cave and springing up below Cova d'Alba opening, to let its waters to Èsera brook. The cave verticals are equipped by doubled descending ropes, which help cavers to optimize descending time from 5 to 10 hours, dependant on caver's ability and knowing of the cave.

Visitors are advised to keep the cave equipment safe and the cave interior undamaged.

LITERATURA

Jesús Ma García, Ignazi Yzaguirre, Domingo García: La travessa del Sistema D'Alba (—530 m), Carbonato n-5 (1986) str. 19—27.

Jezero d'Alba (strelica pokazuje ulaz u Sistema d'Alba)

Foto: V. Počanić